

Ekološka edukacija u cilju održivog razvoja: primer NVO Geko, Čačak

Prof. dr Vladan Joldžić¹, dr Ana Batrićević¹,
Msc Vera Stanković¹, Goran Šipetić²

Pregledni rad
UDC:502.34:37.013.83

UVOD

Najzastupljeniju definiciju održivog razvoja dala je Svetska komisija za okruženje i razvoj pri Ujedinjenim nacijama (Bruntland komisija) 1987. u izveštaju „Naša zajednička budućnost“, određivši ga kao razvoj koji zadovoljava potrebe sadašnjice, ne dovodeći u pitanje sposobnost budućih generacija da zadovolje vlastite potrebe [1]. Kao ključni principi održivog razvoja navode se: zajednička i deljiva odgovornost, međugeneracijska solidarnost, solidarnost unutar generacija, pravda, participacija, jednakost polova, smanjivanje socijalne nejednakosti i zagađivanja životne sredine, održavanje zdrave ekonomske osnove i zaštita prirodnog kapitala [2]. Koncept održivog razvoja ostvaruje se na različite načine, a sledeći principi važe za najbitnije: 1) održavanje obima potrošnje, 2) održavanje zalih prirodnih resursa, 3) utvrđivanje standarda bezbednog minimuma i 4) primena operativnih ekoloških principa. U ekološkom kontekstu najbitniji je četvrti, koji znači da društvo na putu ka održivom razvoju treba da se rukovodi osnovnim načelima zaštite životne sredine, čime se ostvaruje razvoj uz istovremeno očuvanje prirode [3]. Njegova primena nije moguća bez adekvatnog znanja iz oblasti zaštite životne sredine i visokog nivoa ekološke svesti.

Agenda Ujedinjenih nacija za održivi razvoj do 2030. upozorava da postoje ogromne prepreke za realizaciju održivog razvoja. Mnoge od njih su ekološke prirode. Prirodne katastrofe, osiromašenje prirodnih resursa, degradacija životne sredine, klimatske promene i njima izazvani porast temperature, podizanje nivoa mora i kisele kiše dovode u pitanje opstanak ekosistema, zajednica i celog čovečanstva. Agenda postavlja sedamnaest ciljeva održivog razvoja: 1) okončati siromaštvo; 2) okončati glad, postići bezbednost hrane, bolju ishranu i promovisati održivu poljoprivredu; 3) obezbediti zdrav život i promovisati blagostanje svih generacija; 4) obezbediti inkluzivno i kvalitetno obrazovanje i promovisati mogućnosti celoživotnog učenja; 5) postići rodnu ravnopravnost i osnaživati sve žene i devojčice; 6) obezbediti svima sanitarne uslove

i pristup pijaćoj vodi; 7) osigurati svima pristup dostupnoj, pouzdanoj, održivoj i modernoj energiji; 8) promovisati inkluzivan i održiv ekonomski rast, zaposlenost i dostojanstven rad za sve; 9) izgraditi prilagodljivu infrastrukturu, promovisati održivu industrijalizaciju i podsticati inovativnost; 10) smanjiti nejednakost između i unutar država; 11) učiniti gradove i naselja inkluzivnim, bezbednim, prilagodljivim i održivim; 12) obezbediti održive oblike potrošnje i proizvodnje; 13) preduzeti hitnu akciju u borbi protiv klimatskih promena i njihovih posledica; 14) očuvati i održivo koristiti okeane, mora i morske resurse; 15) održivo upravljati šumama, suzbiti dezertifikaciju, zaustaviti i preokrenuti degradaciju zemljišta i sprečiti uništavanje biodiverziteta; 16) promovisati miroljubiva i inkluzivna društva, obezbediti svima pristup pravdi i izgraditi efikasne, pouzdane i inkluzivne institucije i 17) učvrstiti globalno partnerstvo za održivi razvoj [4].

UNESCO ističe da u svetu sa nerešenim socijalnim, političkim, ekonomskim i ekološkim izazovima, obrazovanje suštinski doprinosi razvoju mirnog i održivog društva. Nažalost, konstatuje se da obrazovni sistemi retko u celosti prihvataju tako transformativne pristupe te da je zbog toga potrebno usmeriti posebnu pažnju na ostvarivanje četvrtog cilja održivog razvoja i tako doprineti poštovanju ljudskih prava, mira, odgovornog građanstva, rodne ravnopravnosti, održivog razvoja i zdravlja [5]. Dakle, osim što predstavlja jedan od ciljeva održivog razvoja, obrazovanje treba shvatiti i kao sredstvo koje doprinosi realizaciji njegovih ostalih ciljeva. To se naročito odnosi na ostvarivanje ciljeva povezanih sa životnom sredinom, čije postizanje nije moguće bez prethodne ekološke edukacije. Podizanjem ekološke svesti i promovisanjem ispravnog odnosa prema okruženju i prirodnim resursima ekološko obrazovanje dugoročno doprinosi poboljšanju stanja životne sredine, čime se umanjuje jedna od ključnih prepreka ka ostvarivanju koncepta održivog razvoja.

1. EKOLOŠKA EDUKACIJA U SVETU

Ekološka edukacija nije samo specijalizovana disciplina u okviru obrazovanja usmerena na oblast životne sredine, već predstavlja celoživotnu praksu učenja i prenošenja znanja koja se sprovodi u svim sferama života. Ekološki pristup celoživotnom obra-

Adrese autora: ¹Institut za kriminološka i sociološka istraživanja, ²Ekonomski fakultet, Čačak i Medicinska škola, Čačak

Rad primljen: 24. 04. 2017.

Rad prihvaćen: 25. 09. 2017.

zovanju uključuje: svesnu interakciju čoveka sa njegovim prirodnim i kulturnim okruženjem, etički odnos prema očuvanju prirodnih resursa i bio-kulturnog diverziteta, tehnike i metode neophodne za primenu takvog odnosa i proaktivnu politiku usmerenu na moralne i pravne promene kako bi se očuvao i zaštitio kvalitet životne sredine [6].

Odličan primer uključivanja ekološke edukacije u obrazovni sistem je mreža Eko-škola. Međunarodni status Eko-škole je model obrazovanja i vaspitanja zasnovan na jednoobraznom sistemu nagrađivanja, čiji je intelektualni vlasnik *Foundation for Environmental Education*. Školama koje ispunjavaju propisane kriterijume i brigu za životnu sredinu promovisu kao trajnu vrednost i način života, dodeljuje se povelja o statusu međunarodne Eko-škole i zelena zastava sa znakom Eko-škole. Danas se ovaj program realizuje u više od 52 zemlje, obuhvatajući preko 12 miliona učenika i studenata [7].

U okviru Eko-škola obrađuju se sledeće teme: 1) biodiverzitet i priroda, 2) klimatske promene, 3) energetika, 4) globalno građanstvo, 5) zdravlje i dobrobit, 6) smeće, 7) morska i obalna staništa, 8) školsko okruženje, 9) saobraćaj, 10) otpad i 11) voda [8]. Eko škole podstiču mlade da se aktivno uključe u zaštitu životne sredine. Projekat počinje u učionici, proširuje se na školu, da bi inicirao promene u široj zajednici, ostvarujući dugoročan pozitivni uticaj na mlade, njihove porodice, zaposlene u školama i predstavnike lokalnih vlasti. Kombinacija teorije i prakse čini program otvorenim za sve: učenike, nastavnike i širu zajednicu. Program unapređuje školsko okruženje, čineći ga održivim, isplativim i odgovornim prema životnoj sredini. Učestvovanje u rešavanju ekoloških problema i uviđanje rezultata sopstvenog rada motiviše učenike da neguju i prenose na druge odgovoran stav prema životnoj sredini. Odgovoran i održiv model ponašanja promovise se i uključivanjem lokalnih zajednica u projekat od samog početka, a insistira se i na povezivanju učesnika na međunarodnom nivou, čime se osim ekoloških znanja razmenjuju i kulturne vrednosti [9].

Program Eko škole realizuje se u Srbiji preko nacionalnog operatera, udruženja građana Ambasadori održivog razvoja i životne sredine [10], jedinog ovlašćenog domaćeg predstavnika i nacionalnog člana organizacije *Foundation for Environmental Education*. Podršku programu pružilo je i Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja [11]. Pilot faza programa započeta je 2011., tokom 2012. prijavljene su i prve škole uz podršku Centra za promociju nauke, a 2013. dodeljene su i prve zelene zastavice. Društveno odgovorne kompanije širom sveta podržavaju ovaj program, a u Srbiji to čini Tetra Pak Production [12].

2. PRAVNI OKVIRI ZA SPROVOĐENJE EKOLOŠKE EDUKACIJE U SRBIJI

Važeći pravni okviri u Srbiji omogućavaju da se ekološka edukacija uključi u obrazovni sistem, kao i da se sprovodi neformalno, u saradnji sa ekološkim udruženjima građana, različitim naučno-istraživačkim organizacijama, medijima i lokalnom zajednicom.

Zakon o zaštiti životne sredine [13] u članu 6. obavezuje različite subjekte, uključujući i ustanove u oblasti obrazovanja i udruženja građana, da u okviru svojih delatnosti, podstiču jačanje svesti o značaju zaštite životne sredine. Jačanje svesti o značaju zaštite životne sredine obezbeđuje se na različite načine: kroz sistem obrazovanja i vaspitanja, naučno-istraživačkog i tehnološkog razvoja, putem usavršavanja u procesu rada, javnog informisanja i popularizacije zaštite životne sredine. U članu 7. navodi se da udruženja građana u oblasti zaštite životne sredine treba da pripremaju, propagiraju i realizuju svoje programe zaštite, štite svoja prava i interese, predlažu aktivnosti i mere zaštite, učestvuju u postupku donošenja odluka u skladu sa zakonom, doprinose ili neposredno rade na informisanju o životnoj sredini. Posebno je u članu 8 istaknuta obaveza svih subjekata sistema zaštite životne sredine da međusobno sarađuju, obezbeđuju koordinaciju i usklađivanje u donošenju i sprovođenju odluka. Konačno, u članu 90v izričito je predviđeno da će se sredstva iz novoosnovanog Zelenog fonda koristiti, između ostalog, za finansiranje programa ekološkog obrazovanja i jačanja javne svesti o pitanjima očuvanja životne sredine i održivog razvoja.

Zakon o zaštiti prirode [14] u članu 7., posvećenom merama zaštite prirode, navodi da se ona sprovodi, između ostalog, podsticanjem i promocijom zaštite prirode i razvijanjem svesti o potrebi zaštite prirode u procesu vaspitanja i obrazovanja. U skladu sa tim, članom 117. Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja se obavezuje da osigura uslove za unapređivanje vaspitanja i obrazovanja o zaštiti prirode.

Zakon o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja [15] kao jedan od ciljeva obrazovanja i vaspitanja u članu 4. navodi upravo razvoj svesti o značaju održivog razvoja, zaštite i očuvanja prirode i životne sredine, ekološke etike i zaštite životinja. Kao jednu od dužnosti učenika, ovaj propis u članu 112. navodi i staranje o očuvanju životne sredine i ponašanje u skladu sa pravilima ekološke etike.

Nacionalna strategija održivog razvoja ističe da je znanje nosilac razvoja, te da treba promovisati prosperitetnu, inovativnu, konkurentnu i ekološki efikasnu ekonomiju zasnovanu na znanju, kao i obrazovanje i razvijanje javne svesti o održivom razvoju. Strategija insistira i na integrisanju pitanja životne sredine u ostale sektorske politike. Strategija naglašava da održivi razvoj zahteva ostva-

riavanje sistema čiji je cilj podizanje nivoa ekološke svesti, ekološkog znanja i ekološke odgovornosti svakog građanina i svake društvene grupe [16].

Strategija razvoja obrazovanja u Srbiji do 2020. podržava ekološku edukaciju dece i odraslih, zalažući se za multidisciplinarni i multisektorski pristup u ovoj oblasti. Naglašava se postojanje pritiska da novi sadržaji, uključujući i ekološko obrazovanje, postanu školski predmeti. Pri tome se insistira na povezivanju formalnog i neformalnog obrazovanja radi podizanja interesovanja i motivacije učenika. Posebno se podstiče razgranata saradnja osnovnih škola sa različitim institucijama i organizacijama, uključujući i ekološke, poput izviđača i planinara. Slični vidovi saradnje očekuju se od gimnazija i srednjih umetničkih škola, a kao jedan od primera navodi se saradnja sa ekološkim manifestacijama poput "Očistimo Srbiju" i to u obliku partnerstva. Ističe se potreba za multidisciplinarnim znanjima u oblasti zaštite životne sredine, koja se stalno suočava sa promenama usled razvoja standarda za kontrolu, ekoloških standarda, novih tehnologija za reciklažu i potrebe za proizvodnim procesima i proizvodima neškodljivim za prirodu. Povezanost obrazovanja i održivog razvoja istaknuta je u Strategiji u kontekstu obrazovanja odraslih, kao korektiva redovnog sistema obrazovanja, koji mora biti dovoljno fleksibilan i inovativan da se prilagođava promenama i zahtevima novih tehnologija i održivog razvoja [17].

3. EKOLOŠKO-EDUKATIVNI PROJEKTI NVO GEKO IZ ČAČKA

U Srbiji raste broj udruženja građana koja se bave ekološkom problematikom, ali i spremnost državnih institucija da u njima vide ravnopravne partnere. Osim prethodno opisanih aktivnosti Ambasadora održivog razvoja i životne sredine na projektu Eko-škole, kao neki od primera ekološke edukacije i promovisanja ekološkog aktivizma mladih mogu se navesti: projekat "Obrazovanje za zaštitu životne sredine u funkciji održivog razvoja", udruženja građana „Iskra“ iz Loznice [18], izdavanje časopisa „Mali ekolog“ namenjenog podizanju ekološke svesti dece i mladih od strane nevladine organizacije „Eko centar“ iz Beograda [19], brojne edukativne radionice i eko kampovi za mlade organizovane od strane Pokreta gorana Novog Sada [20], aktivnosti Pokreta gorana Vojvodine, posebno u okviru Ekološkog centra "Radulovački" namenjenog edukaciji građana svih uzrasta sa posebnim akcentom na teme zaštite životne sredine [21], projekat „Stepa reciklira“ udruženja „Živimo zajedno“, koji osim edukacije o osnovnim principima reciklaže, postavljanja reciklažnih kutija za odlaganje papira, PET ambalaže i limenki i zaštite životne sredine ima za cilj i inkluziju osoba sa smetnjama u razvoju u širu društvenu zajednicu [22].

Zahvaljujući svom multidisciplinarnom pristupu, uspešnom kombinovanju teorijsko-edukativnih i praktičnih aktivnosti, doprinosu podizanja ekološke svesti i uspešnom rešavanju konkretnih ekoloških problema, Geografsko-ekološko društvo „GEKO“ iz Čačka predstavljeno je kao primer saradnje obrazovnog sistema i nevladinih organizacija u oblasti ekološke edukacije.

Geografsko-ekološko društvo GEKO je osnovano 2006. godine na inicijativu direktora Ekonomske škole u Čačku i grupe mladih profesora sa ciljem unapređenja kvaliteta životne sredine kroz formalne i neformalne vidove obrazovanja stanovništva, posebno mladih, iz oblasti geografije, biologije, ekologije i drugih prirodnih i društvenih nauka, čime se postiže multidisciplinarnost u zaštiti životne sredine [23].

Društvo je do sada realizovalo 15 projekata u saradnji sa preko 40 partnera. Neki od projekata su: Pošumljavanje terena oštećenog u požaru, Sanacija i rekultivacija divljih deponija na stazama zdravlja, Morava je naša reka, Edukativna staza Kablar, Edukativni kampovi za nadarene učenike i Učionica u prirodi. Realizovan je veliki broj višednevnih edukativnih kampova koje je pohađalo više od 500 učenika. Jednodnevne izlete, seminare i predavanja pohađalo je više od 1000 učenika. Društvo je akreditovalo i organizovalo 2 seminara za nastavnike, učestvovalo u osnivanju Eko kampa u Rošcima, snimilo 14 edukativnih emisija i priloga a već nekoliko godina učestvuje na Eko-festu koji se organizuje povodom obeležavanja svetskog dana zaštite životne sredine. Primera radi, detaljnije su opisani sadržaji pojedinih projekata sprovedenih tokom 2016., 2015. i 2014. godine.

Projekat „Učionica u prirodi 2016“, koji finansiraju Ministarstvo poljoprivrede i zaštite životne sredine i Turistička organizacija Čačka je nastavak projekta „Edukativna staza Kablar 2015“, u okviru kojeg je planinarska staza 3 na Kablaru pretvorena u edukativnu stazu postavljanjem 4 informativne table i kreiranjem edukativnih programa za biologiju, ekologiju, geografiju, hemiju i planinarenje. U dvorištu doma Planinarskog društva "Kablar" u Ovčarsko-kablarskoj klisuri na početku edukativne staze postavljena je učionica u prirodi kapaciteta 30 učenika. Tim edukatora čine profesori sa velikim iskustvom u radu sa decom van učionica koji već desetak godina organizuju različite stručne izlete i ekskurzije u Ovčarsko-kablarskoj klisuri [24].

Projekat „Doprinos ekološkom obrazovanju mladih školskog uzrasta 2015“ finansiran od strane Ministarstva prosvete, nauke i tehnološkog razvoja, sproveden je sa namerom da se doprinese ekološkom obrazovanju mladih školskog uzrasta kroz realizaciju vannastavnih aktivnosti na temu "Zaštita bio i geodiverziteta kroz sistem zaštićenih područja na lokalnom primeru Ovčarsko-kablarske klisure".

Ciljna grupa uključila je 4000 učenika čačanskih škola [25].

Projekat „Korelacijom do funkcionalnog znanja 2015“, finansiran od strane grada Čačka, sastojao se iz snimanja pet edukativnih emisija o Zapadnoj Moravi sa aspekta geografije, biologije, ekologije, fizike i edukacija u prirodi. Ciljna grupa obuhvatila je 110.000 građana Čačka i nekoliko hiljada učenika [26].

Projekat „Ozonski omotač – slušaj, pitaj i nauči 2014“, finansiran od strane Organizacije Ujedinjenih nacija za industrijski razvoj – UNIDO, sastojao se iz kreiranja i prikazivanja 8 kratkih televizijskih emisija o Ozonskom omotaču, obeležavanju dana zaštite ozonskog omotača 16. 9. na Gradskom trgu i seminaru koji je okupio nastavnike osnovnih i srednjih škola iz Čačka. Cilj se odnosio na podizanje znanja i informisanosti javnosti o zaštiti i značaju ozonskog omotača za životnu sredinu i zdravlje ljudi [27].

Projekat “Park znanja – učionica u prirodi 2014“, finansiran od strane Naftne industrije Srbije, sastojao se iz ekoloških radionica, istraživanja i prezentovanja. Izrađeni su energetski bilansi za tri školske zgrade sa teritorije grada. Drugi deo projekta odnosio se na početak izgradnje Parka znanja u dvorištu Tehničke škole. Primarna ciljna grupa obuhvatila je 40 vršnjačkih edukatora iz nekoliko škola sa teritorije grada Čačka, a sekundarnu je činilo stanovništvo grada i okoline, odnosno korisnici učionice u prirodi [28, 29].

ZAKLJUČAK

Formalna i neformalna ekološka edukacija građana svih starosnih dobi, a posebno mladih školskog uzrasta može značajno doprineti ostvarivanju ciljeva održivog razvoja. Zbog toga je važno da ovaj vid obrazovanja stiče sve širu podršku stručnjaka, predstavnika lokalnih vlasti i samih građana, ali i da se kombinuje sa praktičnim aktivnostima radi rešavanja konkretnih ekoloških problema. Kao što ističe i Nacionalna strategija održivog razvoja, u Srbiji raste interesovanje civilnog sektora za pitanja zaštite i unapređenja životne sredine, kao i spremnost lokalne samouprave za saradnju sa nevladinim organizacijama na tom planu. Ipak, ekološkim udruženjima građana i dalje nedostaju finansijska sredstva, te je potrebno razvijati dodatne stimulacije u tom smislu. Takođe je važno da država, a posebno obrazovni sistem nastavi sa prihvatanjem civilnog sektora kao ravnopravnog partnera u rešavanju ekoloških problema i podizanju ekološke svesti. To je naročito značajno u kontekstu pripremanja za otvaranje Poglavlja 27 posvećenog životnoj sredini i klimatskim promenama i može imati veliki uticaj na uspeh evropskih integracija u toj oblasti.

LITERATURA

- [1] Report of the World Commission on Environment and Development: Our Common Future, <http://www.un-documents.net/our-common-future.pdf>
- [2] Nadić, D. (2011) Održivi razvoj i principi održivog razvoja u strateškim dokumentima Republike Srbije. *Godišnjak fakulteta političkih nauka*, 6, pp. 213-224.
- [3] Štrbac, N., Vuković, M., Voza, D., Sokić, M. (2012) Održivi razvoj i zaštita životne sredine. *Reciklaža i održivi razvoj*, 5, pp. 18 – 29
- [4] Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development, Resolution adopted by the General Assembly on 25 September 2015, http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/70/1&Lang=E
- [5] UNESCO (2015) Education 2030 – Incheon Declaration and Framework for Action, <http://unesdoc.unesco.org/images/0024/002456/245656e.pdf>
- [6] Hautecoeur, J. (2002) Ecological Approaches in Basic Education. In: Hautecoeur, J. (Ed.) *Ecological Education in Everyday Life*. Toronto: University Of Toronto Press. pp. 3-17.
- [7] Uputstvo za sprovođenje međunarodnog programa Eko-škole u Srbiji, 2015., <http://ambassadors-env.com/wp-content/uploads/Uputstvo-za-sprovođenje-programa-EKO-SKOLE-2015.pdf>
- [8] Eco Schools Themes, <http://www.ecoschools.global/themes>.
- [9] Eco Schools Global, <http://www.ecoschools.global/>
- [10] Eco Schools National Offices, <http://www.ecoschools.global/national-offices>
- [11] Videti odgovor Ministarstva prosvete, nauke i tehnološkog razvoja br 610-00-162/2016-07 od 03.03. 2016. na dopis udruženja građana Ambasadori životne sredine i održivog razvoja, <http://ambassadors-env.com/wp-content/uploads/Sken-17.pdf>
- [12] Uputstvo za sprovođenje međunarodnog programa Eko-škole u Srbiji, 2015., <http://ambassadors-env.com/wp-content/uploads/Uputstvo-za-sprovođenje-programa-EKO-SKOLE-2015.pdf>
- [13] Zakon o zaštiti životne sredine, Službeni glasnik RS, br. 135/2004, 36/2009, 36/2009, 72/2009, 43/2011 i 14/2016.
- [14] Zakon o zaštiti prirode, Službeni glasnik RS, br. 36/2009, 88/2010, 91/2010 i 14/2016.
- [15] Zakon o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja, Službeni glasnik RS, br. 72/2009, 52/2011, 55/2013, 35/2015, 68/2015 i 62/2016.
- [16] Nacionalna strategija održivog razvoja, Službeni glasnik RS br. 57/2008.
- [17] Strategija razvoja obrazovanja u Srbiji do 2020. godine, Službeni glasnik RS br. 107/2012.
- [18] Elektronski bilten „Ekolog“, br. 18. i 19., jul-avgust 2009., http://www.iskra.org.rs/biblioteka_files/Bilten_Ekolog_br_18-19.pdf
- [19] Eko centar, Mali ekolog, http://www.ekocentar.rs/mali_ekolog.php
- [20] Pokret gorana Novog Sada, Edukacija, <http://www.pokretgorana.org.rs/>
- [21] Ekološki centar „Radulovački“, <http://ekoloskicentar.org/onama1.html>

- [22] Živimo zajedno, projekat „Stepa reciklira“ <http://zivimozajedno.rs/?p=859>
- [23] Geografsko-ekološko društvo GEKO, O nama, <http://www.gekocacak.com/o-nama-2/> 05.04.2017.
- [24] Učionica u prirodi 2016. <http://www.gekocacak.com/projekti/edukativna-staza-kablar-2016/>, 07.04.2017.
- [25] Doprinos ekološkom obrazovanju mladih školskog uzrasta 2015. <http://www.gekocacak.com/projekti/doprinos-ekoloskom-obrazovanju-mladih-skolskog-uzrasta-2015/>
- [26] Korelacijom do funkcionalnog znanja 2015. <http://www.gekocacak.com/projekti/korelacijom-do-funkcionalnog-znanja-2015/>
- [27] Ozonski omotač – slušaj, pitaj i nauči 2014. <http://www.gekocacak.com/projekti/ozonski-omotac-slusaj-pitaj-i-nauci-2014/>
- [28] Park znanja – učionica u prirodi 2014. <http://www.gekocacak.com/projekti/park-znanja-ucionica-u-prirodi-2014/>
- [29] Nacionalna strategija održivog razvoja, Službeni glasnik RS br. 57/2008.

IZVOD

EKOLOŠKA EDUKACIJA U CILJU ODRŽIVOG RAZVOJA: PRIMER NVO GEKO IZ ČAČKA

Degradacija i deterioracija životne sredine usled negativnih antropogenih uticaja izazivaju zabrinutost stručnjaka i javnosti, ukazujući na neophodnost primene principa održivog razvoja u svim sferama života. Koncept održivog razvoja može se implementirati u svakodnevne aktivnosti putem više kanala. Edukacija, bilo neformalna (putem medija, seminara, radionica itd.), bilo u kontekstu obrazovnog sistema, moćno je sredstvo da se znanje o njegovim osnovnim principima održivog razvoja prenese na buduće generacije. Ovakav oblik ekološke edukacije zasniva se na sticanju teorijskih i praktičnih znanja o: životnoj sredini, njenim integralnim delovima poput vode vazduha, flore i faune i njihovom trenutnom stanju, metodima očuvanja i unapređenja životne sredine i mogućnostima privrednog razvoja na način koji ne ugrožava prirodu. On počiva na multidisciplinarnom pristupu, kombinovanju učenja i aktivizma, kao i na saradnji između obrazovnog sistema, nevladinog sektora i lokalne zajednice. Imajući to u vidu, nakon objašnjavanja značaja obrazovanja za postizanje ciljeva održivog razvoja, autori ukazuju na ulogu nevladinog sektora u ekološkom obrazovanju i ukratko predstavljaju doprinos NVO Geko iz Čačka kao pozitivan primer. Autori iznose preporuke za unapređenje postojećeg sistema ekološkog obrazovanja u Srbiji i poboljšanje saradnje državnih organa i udruženja građana u cilju podizanja ekološke svesti.

Ključne reči: edukacija, ekologija, održivi razvoj, obrazovni sistem, nevladina organizacija.

ABSTRACT

ECOLOGICAL EDUCATION FOR THE CAUSE OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT: THE EXAMPLE OF NGO GEKO FROM ČAČAK

Degradation and deterioration of environment due to negative anthropogenic impacts concern the experts and public, showing that the application of the principles of sustainable development in all spheres of life seems to be necessary. The concept of sustainable development can be implemented in everyday activities through several channels. Education, either informal (via media, seminars, workshops etc.) or in the context of educational system, is a powerful means to transfer the knowledge about the fundamental principles of sustainable development to future generations. This form of ecological education is based on gaining theoretical and practical knowledge about: environment, its integral parts such as water, air, flora and fauna and their current state, the methods of environment conservation and upgrading and the possibilities of economic development in the way that does not affect nature. It dwells upon a multidisciplinary approach, the combination of learning and activism, as well as the cooperation between educational system, non-governmental sector and local community. Having that in mind, after explaining the importance of education for the achievement of the goals of sustainable development, the authors of this paper highlight the role of non-governmental sector in ecological education and briefly present the contribution of NGO Geko from Čačak as a positive example. The authors give recommendations for the improvement of current system of ecological education in Serbia and enhancement of the cooperation between state bodies and NGOs to raise ecological awareness.

Keywords: education, ecology, sustainable development, educational system, non-governmental organization.